

Granskningsrapport

**Uppföljning av användningen av projektmedel
inom regionens sjukhus
Sahlgrenska Universitetssjukhuset, Skaraborgs
Sjukhus och Södra Älvsborgs Sjukhus**

2009-02-19

Christina Selin, Ernst & Young, Projektledare
Hans Gavin Ernst & Young, Kvalitetssäkrare

Innehållsförteckning	Sid.
Sammanfattning.....	3
1. Bakgrund	6
2. Syfte	6
3. Granskningens genomförande	7
4. Avgränsningar/Begränsningar	8
5. Sammanfattande noteringar Sahlgrenska Universitetssjukhuset.....	8
5.1 Granskning av det interna kontrollsystemet	8
5.1.1 Åtgärder med anledning av tidigare revisionsrapport.....	8
5.1.2 Kommentarer kring befintliga riktlinjer	9
5.1.3 Resultat av genomförd granskning av formalia	10
5.2 Granskning av redovisningen	13
5.2.1 Projekt nr 8336 Neuro projekt epilepsiforskning.....	14
5.2.2 Projekt nr 9043 SS Kir Projekt OMS.....	14
5.2.3 Projekt nr 8894 SS T Projekt Transplantationsfond	16
5.2.4 Projekt nr 8966 SS LungAll Projekt Jan Hedner.....	17
5.2.5 Projekt nr 8008 Thorax projekt FoU-avdelning.....	18
5.2.6 Projekt nr 8818 Internmedicin forskning	19
6. Sammanfattande noteringar Skaraborgs sjukhus.....	20
6.1 Granskning av det interna kontrollsystemet.....	20
6.1.1 Arbete med anledning av tidigare revisionsrapport	20
6.1.2. Kommentarer kring befintliga riktlinjer	20
6.1.3 Resultat av genomförd granskning av formalia	21
6.2 Granskning av redovisningen	23
6.2.1 Projekt nr 5163 Record. Läkemedelsprövning mot venösa trombosor/embolier	23
6.2.2 Projekt nr 5210 AVA-Studien. Läkemedelsprövning mot Alzheimers	24
7. Sammanfattande noteringar Södra Älvsborgs sjukhus.....	25
7.1 Granskning av det interna kontrollsystemet.....	25
7.1.1 Kommentarer kring befintliga riktlinjer	25
7.1.2 Resultat av genomförd granskning av formalia	26
7.2 Granskning av redovisningen	28
7.2.1 Projekt nr 3272-79761 Utveckling ögonklinik. Förmedling av medel för forskning om ögonsjukdomar.	28
7.2.2 Projekt nr 2055-79353 Studie Orm. Läkemedelsprövning mot Alzheimers.....	29

Sammanfattning

Revisionsenheten i Västra Götalandsregionen har givit Ernst & Young i uppdrag att utföra en uppföljning av användningen av projektmedel inom regionens sjukhus. I projektet har Sahlgrenska Universitetssjukhuset (SU), Skaraborgs Sjukhus (SkaS) samt Södra Älvsborgs Sjukhus (SÄS) ingått. Det är värt att notera att omfattningen av projekt skiljer sig åt mellan sjukhusen och därmed också den betydelse som projektredovisningen har på den ekonomiska redovisningen för respektive sjukhus. Ur ett intern kontroll perspektiv är det dock väsentligt att riktlinjer finns på plats och att dessa efterlevs.

Syftet med uppdraget har varit att följa upp vilka åtgärder som vidtagits med anledning av de noteringar kring intern kontroll som framkommit vid tidigare granskningar samt att kartlägga användningen av projektmedel under 2007/2008, dels med avseende på om förtroendekänsliga transaktioner förekommit men även med avseende på att de styrdokument som finns efterlevs.

Granskningen har varit uppdelad i två delar. En del som avser granskning av det interna kontrollsystemet och en del som avser granskning av redovisningen i utvalda projekt. I den första delen har ingått uppföljning av åtgärder som vidtagits med anledning av tidigare rapporter vad gäller SU och SkaS. Vidare har en genomgång av gällande riktlinjer samt även en granskning av formalia på stickprovsbasis utförts för att bedöma efterlevnaden av de riktlinjer som finns. Den andra delen, granskning av redovisningen, har inneburit att vi för totalt 10 projekt, 6 för SU, 2 för SkaS och 2 för SÄS, mer i detalj granskat redovisningen under 2007 och 2008 och tagit stickprov på transaktioner som bokförts på projekten för att bedöma om bokförda poster kan anses vara projektrelaterade. Transaktioner till och med 31 oktober 2008 har beaktats vid våra urval.

Vid granskningen har vi utgått från de riktlinjer för externt finansierade projekt som idag finns framtagna för respektive sjukhus. Dessa skiljer sig åt mellan sjukhusen beträffande innehåll och detaljnivå varför våra iakttagelser är olika för sjukhusen (Se avsnitt 5.1.2, 6.1.2 och 7.1.1). Vid urval av projekt har vi utgått från de sammanställningar över projekt som sjukhusen har presenterat för oss.

Vi har noterat att det redan finns initiativ vid respektive sjukhus, för att förbättra projektredovisningen samt stärka den interna kontrollen. Som exempel kan nämnas att genomgångar pågår för att säkerställa att projekt avslutas i enlighet med upprättad tidplan samt att endast projekt som uppfyller fastställda kriterier för att redovisas som ett projekt förekommer i projektredovisningen.

Vi har också kunnat konstatera att de noteringar kring projektmedel som framkommit i tidigare revisionsrapporter för SU och SkaS har föranlett att åtgärder vidtagits. Vidtagna åtgärder beskrivs för respektive sjukhus under avsnitt 5.1.1 och 6.1.1.

Vår granskning av formalia visar på att brister föreligger på de tre sjukhusen. En generell notering är att dokument, som enligt sjukhusens riktlinjer för projekt skall finnas, inte har presenterats för oss och ibland saknas uppgifter i dokumenten.

För kommentarer kring granskningen av formalia för respektive sjukhus se avsnitt 5.1.3, 6.1.3 och 7.1.2.

En generell notering från granskningen av redovisningen av projekt är att de i flera fall inte har varit möjligt att följa upp redovisningen mot en projektbudget. I dessa fall har vi inte kunnat bedöma om intäkter och kostnader är rimliga. En annan notering är att projektkriterierna i många fall ej varit uppfyllda och att vi i några fall ej erhållit underlag som styrker att redovisningen på projektet är korrekt. Under avsnitten 5.2, 6.2. och 7.2 har vi mer ingående beskrivit resultatet av granskningen av redovisningen på det utvalda projekten för respektive sjukhus.

Mot bakgrund av vad som framkommit vid vår granskning finns vissa generella rekommendationer som gäller för alla de tre granskade sjukhusen. Dessa avser bl.a:

- Att befintliga riktlinjer behöver förtydligas. För att få en enhetlig hantering finns ett behov av att mer i detalj styra upp hanteringen av formalia samt redovisningen av projekt. Tydlighet i riktlinjer samt mallar för dokumentation av projekten förenklar hanteringen och är ett bra hjälpmedel för de ekonomer som skall biträda projektledaren med projektredovisningen. Den granskning som utfördes av formalia visar på brister vilket indikerar att riktlinjerna behöver förtydligas. För respektive sjukhus har rekommendationer kring befintliga riktlinjer lämnats under avsnitt 5.1.2, 6.1.2 och 7.1.1.
- Att rutinerna kring uppföljning av ett projekts ekonomiska utfall behöver regleras i det skriftliga regelverket och att efterlevnaden bör kontrolleras. Vi noterade vid vår granskning att det endast i ett fåtal fall finns dokumenterade ekonomiska uppföljningar vilket visar på att det finns ett behov av att tydligare reglera den ekonomiska uppföljningen. Att utveckla en mall där uppföljning mot budget kan dokumenteras tror vi kan förenkla hanteringen och stärka den interna kontrollen.
- Att det av riktlinjer tydligt bör framgå hur och i vilken omfattning kostnader och intäkter, inklusive overheadkostnader i projekten skall bokföras så att man får en enhetlig hantering i verksamheten.
- Att det i riktlinjer skall finnas en tydlig beskrivning av verksamhetschefens, projektledarens och ekonomernas ansvar vad avser projekthanteringen.
- Att det finns ett behov av att styra upp redovisningen för de projekt som inte uppfyller projektkriterierna men där det ändå krävs en särredovisning.
- Att rutiner bör införas för övervakning av att underskrivna underlag med bl.a en kort beskrivning av projektet inklusive budget upprättas före projektstart i enlighet med det skriftliga regelverket.
- Att gemensamma arkiveringsrutiner för projektrelaterad formalia kommuniceras ut i verksamheten. Vi har noterat att underlag inte alltid återfinns eller att svårigheter med att få fram underlag föreligger varför vi anser att gemen-

samma arkiveringsregler bör arbetas fram och kommuniceras ut i verksamheten.

Våra noteringar och rekommendationer beskrivs utförligare under avsnitt 5,6 och 7 "Sammanfattande noteringar."

Vi rekommenderar också att initiativ tas till en samordning mellan sjukhusen avseende hanteringen av projektmedel. Vår bedömning är att det finns klara samordningsfördelar såsom till exempel vid upprättande av riktlinjer och hjälpmallar. Dessutom skulle en enhetligare hantering av projektmedel i regionen uppnås.

1. Bakgrund

Den interna kontrollen och styrningen av projektmedel har under de senaste åren varit i fokus för revisionen. Granskningar har tidigare utförts på både Sahlgrenska Universitetssjukhuset (SU) och på Skaraborgs Sjukhus (SkaS). Inriktningen på tidigare granskning vid SU har varit av en mer övergripande karaktär kring intern kontroll med tyngdpunkten på organisation och förekomsten och tillämpningen av regelverk. Granskningen under 2007, som genomfördes på SkaS, gick mer på djupet kring transaktioner i enskilda projekt.

Per den 31 oktober 2008 fanns ca 900 externa projekt på SU och värdet på dessa uppgick till ca 120 MKR. På SkaS fanns ca 80 projekt till ett värde av ca 10 MSEK och motsvarande siffror för SÅS var ca 45 projekt till ett värde av ca 2,5 MSEK

Den övergripande ekonomiska risken med forskning finansierad via externa medel är att den inte har full kostnadstäckning. Med full kostnadstäckning avses att samtliga kostnader, såväl direkta som indirekta, skall täckas av de intäkter projektet genererar. För att kunna ha kontroll över projektens ekonomi krävs att det finns tydliga rutiner och riktlinjer på plats och att dessa är kommunicerade. Vidare bör uppföljning ske löpande. Det är också viktigt att ha en god intern kontroll över de externa medlen för att kunna tillfredsställa finansierarnas krav på hur medlen skall användas och därigenom bibehålla förtroendet.

Mot bakgrund av dess komplexitet och omfattning utgör hantering och redovisning av externa medel således en väsentlig del av systemet för intern styrning och kontroll. Detta gäller i synnerhet där omfattningen av projekt är betydande.

2. Syfte

De övergripande syftet med granskningen har varit att bedöma den interna kontrollen och för SU och SkaS att dessutom följa upp vilka åtgärder som vidtagits med anledning av de noteringar kring intern kontroll som framkommit vid tidigare granskningar. Vidare har syftet varit att översiktligt på stickprovsbasis kartlägga vad projektmedel använts till under 2007/2008. Särskild uppmärksamhet har legat på om det förekommit förtroendekänsliga transaktioner samt om bokförda transaktioner har beaktat regelverk för skatter, avgifter och regionens/styrelsens styrdokument.

3. Granskningens genomförande

Projektet har varit uppdelat i två delar.

Del 1: Granskning av det interna kontrollsystemet

Den första delen av granskningen innefattade en genomgång av de riktlinjer och vägledningar som ledningen tagit fram för respektive sjukhus för att kunna förvissa sig om statusen på den interna kontrollen för projektmedel. Vi tog här del av de riktlinjer och blanketter som fanns samt utförde en översiktlig bedömning av dessa.

För SU samt SKaS, där granskning av projektmedel tidigare utförts, har även en diskussion förts kring vilka åtgärder som vidtagits med anledning av de noteringar som framkom vid denna granskning.

För att bedöma tillämpningen av de riktlinjer som finns på plats utfördes en stickprovsgranskning med avseende på formalia. Granskningen anpassades utifrån uppställda krav på respektive sjukhus. I huvudsak kontrollerades att det fanns underlag för projektet med information om vad projektet avsåg, att tidsperiod var definierad, att en budget upprättats för projektet, att ekonomiska uppföljningar genomfördes och att underskrift av projektansvarig samt verksamhetschefen fanns.

För att få fram underlag till detta delmoment har vi haft kontakt med redovisningscheferna på SU, SKaS och SÅS. Vi har även haft hjälp från områdesekonomer, projektekonomer och projektledare. Kontakterna har varit i form av möten samt via mejl och telefon.

Del 2: Granskning av redovisningen

Den andra delen av granskningen innebar att vi på stickprovsbasis granskat redovisningen för ett antal projekt på respektive sjukhus mer ingående. Vi har gått igenom projektbeskrivningen och förutsättningarna för respektive projekt med avseende på bland annat om projektkriterierna är uppfyllda. Vi har granskat formalia men även analyserat intäkter och kostnader på projekten och jämfört dessa mot budget när detta varit möjligt. Vidare har stickprov tagits på bokförda intäkter och kostnader framförallt med inriktning mot känsliga poster.

Våra iakttagelser baseras dels på underlag som inkommit från respektive sjukhus och dels på information som erhållits genom samtal med ansvarig ekonom samt projektansvarig.

Innehållet i denna rapport har stämmts av med berörda parter på respektive sjukhus samt kvalitetssäkrats av Hans Gavin, Ernst & Young.

4. Avgränsningar/Begränsningar

Vid vårt urval av projekt för granskning har vi utgått från de sammanställningar över projekt som SU, SkaS och SÄS presenterade för oss. För de projekt där vi genomfört en analys av bokförda transaktioner har vi beaktat poster på projekten till och med 31 oktober 2008. Granskningen har varit inriktad på de aktiviteter som ägt rum under år 2007 och 2008. Våra noteringar baseras på det material som presenterats för oss av respektive sjukhus.

Granskningen är utförd ur ett ekonomiadministrativt perspektiv. Vi har haft ett fokus på att stickprovsvis granska redovisningen på ett antal utvalda projekt samt att granska den interna kontrollen kring projektredovisningen. Syftet med den fördjupade granskningen har varit att ge en bild av redovisningen på projekten och av den interna kontrollen kring projektredovisningen. Vi har granskat ett antal slumpmässigt utvalda projekt som vi sedan baserat våra iakttagelser och rekommendationer på. Granskningen av de riktlinjer som i dag används vid sjukhusen har varit översiktlig och inriktad på att finna förbättringsområden. Den kan därmed inte sägas ge en fullständig bild av kvaliteten på riktlinjerna.

Vi har inte gjort några bedömningar av forskningsverksamheten eller uppfyllande av syfte med forskningen.

Rapporten är inriktad på de noteringar som framkommit vid vår stickprovsgranskning. Eftersom vår granskning inte är en fullständig genomgång av samtliga projekt, utan baseras på stickprov, kan brister förekomma som ej uppmärksammats i denna rapport.

5. Sammanfattande noteringar Sahlgrenska Universitetssjukhuset

5.1 Granskning av det interna kontrollsystemet

5.1.1 Åtgärder med anledning av tidigare revisionsrapport

Mot bakgrund av de noteringar som framkommit i rapporten "Projektredovisning vid Sahlgrenska Universitetssjukhuset fördjupad granskning" 2007 så har ett internt arbete initierats för att förtydliga projektbegreppet. Arbetet involverar samtliga områdesekonomier samt ekonomer från central ekonomi. En projektplan har tagits fram, och som ett första steg sker en inventering av projektöverenskommelser för samtliga projekt. Per den 24 oktober 2008 så hade man fått in ca 700 överenskommelser utav totalt ca 900 utestående projekt. En ny sammanställning per den 31 december 2008 håller på att tas fram.

Arbetet med projektredovisningen är pågående och man sammanträder ca 1 gång per månad. Det har vid dessa möten framkommit att det finns ett behov av att förtydliga de riktlinjer som finns på plats för att dessa skall kunna vara ett bättre stöd för ekonomerna samt för att projektredovisningen skall bli mer enhetlig. Gruppen arbetar därför med att ta fram ett förslag på en reviderad riktlinje. Som en del i projektet ingår även att förtydliga riktlinjerna för när ett nytt projekt

bokas upp. Inget nytt projekt skall bokas innan ny projektplan är verifierad och validerad. Arbetet pågår och har ännu inte avrapporterats.

I samband med att en ny version av ekonomisystemet installeras ser gruppen också över möjligheten att i större utsträckning använda ekonomisystemet för att underlätta projektredovisningen.

Vi ser det som positivt att det finns en grupp som arbetar med projektredovisningen med uppdrag att skapa en mer enhetlig hantering av redovisningen. Det är dock för tidigt att utvärdera resultatet av detta arbete då projektet startade i september 2008.

Ytterligare en punkt i projektplanen för det interna arbetet kring projektredovisningen är att sprida information om regelverket för att driva projekt i linjen. För att sprida denna information har Forsknings- och utvecklingschefen tillsammans med ekonomichefen skickat ut ett brev till samtliga projektledare, verksamhetschefer och ekonomichefer där man informerar om den kritik som har framkommit vid revisionen av de extern finansierade projekten men även om de rutiner och riktlinjer som finns tillgängliga och som skall följas för dessa projekt. I brevet poängteras vikten av att de riktlinjer som finns efterlevs och att hjälp kan erhållas från ekonomifunktionen vid osäkerhet. Det framkommer också att en översyn av riktlinjerna planeras att genomföras under hösten 2008 och att en inventering av överenskommelser för samtliga projekt är på gång.

Sammanfattningsvis så har åtgärder vidtagits med anledning av de noteringar som framkom i den revisionsrapport som lämnades i mars 2008 men de åtgärder som vidtagits har ännu inte haft full genomslagskraft. Detta kan konstateras då brister i formalia för projektredovisningen även fortsatt noterats i den här granskningen.

5.1.2 Kommentarer kring befintliga riktlinjer

Som en del av granskningen av det interna kontrollsystemet ingick att ta del av befintliga riktlinjer för projektredovisningen och lämna rekommendationer kring förbättringsförslag. Nedan finns de iakttagelser och rekommendationer som vår översiktliga genomgång av riktlinjerna föranledde.

Iakttagelse

Vid det interna arbetet med projektredovisningen har framkommit ett behov av att förtydliga de riktlinjer som finns.

Rekommendation

För att få en enhetlig hantering av projektredovisningen rekommenderar vi att de arbete som påbörjats kring en revidering av befintliga riktlinjer fortsätter.

Iakttagelse

Vid vår stickprovsgranskning av formalia noterades att dokumenterade ekonomiska uppföljningar i de flesta fall saknades. Enligt gällande riktlinjer har projektledaren ett ansvar för att följa upp ekonomin i projektet. I riktlinjen står det att projektledaren skall... tillse att kostnader och intäkter förs till projektet, att projektbudget hålls" vidare står det att "Projektledaren har i uppdrag att löpande följa

att underskott ej uppstår." För att projektledaren skall kunna uppfylla dessa åtaganden krävs det att en löpande ekonomisk uppföljning sker. I riktlinjen står det däremot inte explicit hur den ekonomiska uppföljningen skall utföras och inte heller i vilka intervall.

Rekommendation

Vi rekommenderar att projektledaren följer upp intäkter och kostnader mot budget och gör en bedömning av förväntat utfall. Uppföljningen skall dokumenteras och kommentarer skall lämnas till avvikelser eller nödvändiga justeringar av den ursprungliga budgeten. Projektledaren undertecknar avstämningen. Förslagsvis tas en mall fram som kan användas. Det är viktigt att ekonomerna är projektledarna behjälpliga i detta arbete. Att ekonomerna skall biträda projektledarna med den ekonomiska uppföljningen framgår redan i riktlinjerna där det står att; "Ekonomifunktionen skall stödja uppföljningen av projekt i samråd med projektledaren".

För att tydliggöra kraven på den ekonomiska uppföljningen rekommenderar vi att den befintliga riktlinjen kompletteras med ett krav på att projektledaren skall lämna en dokumenterad avstämning av sina projekt i enlighet med mall som bifogas som bilaga till riktlinjen. Vidare rekommenderar vi att det i riktlinjerna fastställs hur ofta uppföljningar skall utföras.

Iakttagelse

Vid granskningen av formalia fick vi i vissa fall aldrig fram underlagen och i andra fall upplevde vi att det var svårt att få fram underlagen.

Rekommendation

För att stärka den interna kontrollen rekommenderar vi att de befintliga riktlinjerna kompletteras med uppgifter om hur och var de obligatoriska dokumenten skall arkiveras.

Iakttagelse

I de riktlinjer som skall tillämpas för externt finansierade projekt finns inte uttryckligen angivet ansvar för uppföljning av att projekt avslutas i enlighet med fastställd tidplan.

Rekommendation

För att säkerställa att projekt avslutas i tid rekommenderar vi att rutin införs för uppföljning av att projekt avslutas och att denna beskrivs i riktlinjerna för externt finansierade projekt. Det är då viktigt att ansvarsfrågan tydliggörs liksom krav på dokumentation.

5.1.3 Resultat av genomförd granskning av formalia

Granskning av formalia har genomförts på 20 stycken projekt. För granskningen har vi utgått från SU: s dokument "Riktlinjer och rutiner för externt och inomregionalt finansierad verksamhet som bedrivs i projektform vid SU", nedan kallat interna riktlinjer. Dokumentet definierar ett projekt som *en aktivitet som har ett avgränsat syfte, är avgränsat i tid och kräver särskild redovisning/uppföljning.*

Dokumentet klargör även förutsättningarna som skall vara uppfyllda för att starta ett projekt. Innan ett projekt kan startas skall en särskild överenskommelse träffas mellan verksamhetschef och projektledare. I överenskommelsen skall följande redovisas:

- utsedd projektledare
- typ av projekt
- projektbudget
- tidplan.

Överenskommelsen skall vara undertecknad av verksamhetschef och projektledare.

För att kartlägga hur rutinerna efterföljts har vi för 20 stycken slumpmässigt utvalda projekt efterfrågat projektöverenskommelse. Vi har dessutom efterfrågat avtal med finansiär och dokumenterad ekonomisk uppföljning av projektet. I de fall utvalt projekt avser en läkemedelsprövning har vi även eftersökt godkännande från Läkemedelsverket och Etikprövningsnämnden.

Projektöverenskommelse

Projektöverenskommelse finns för de flesta projekten. Dock har noterats att flera överenskommelser upprättats under 2008 och efter det att projekten startats. En förklaring till detta är troligen det arbete som påbörjats under hösten 2008 där ett av delmålen var att samtliga projekt skall ha en projektöverenskommelse.

I några fall uppfyller överenskommelsen inte de krav som de interna riktlinjerna ställer. För specifikation över noterade brister se tabell nedan. Brister som noterats är att det i flera fall ej finns fastställd tidplan. För ett antal projekt var överenskommelsen inte signerad av både verksamhetschef och projektledare, dessutom innehöll ej samtliga överenskommelser budget vilket försvårar arbetet med ekonomisk uppföljning.

Avtal med finansiär

Avtal med finansiär har för de allra flesta projekt erhållits. För de projekt där flertalet studier bedrivs inom projektet har vi i några fall tagit del av avtal med flera finansiärer. Det är dock svårt att avgöra huruvida vi tagit del av samtliga avtal då samtliga finansiärer ej varit dokumenterade i projektöverenskommelsen.

Uppfyllelse av projektkriterier

Av de projektöverenskommelser vi tagit del av framkommer att dessa i ett flertal fall inte uppfyller de interna riktlinjernas definition av ett projekt. Definitionen bedöms ej uppfyllas för de fall ett projekt innehåller ett flertal olika studier eller ej har ett fastställt slutdatum. En del av de projekt vi granskat har mer karaktären av en finansieringsfond än ett projekt.

Läkemedelsprövning

Av de tjugo projekt som valts ut utgör tolv projekt så kallade läkemedelsprövningar. För dessa projekt har även godkännande från Etiknämnden respektive Läkemedelsverket begärts in. I omkring hälften av projekten har eftersökt material presenterats för oss.

Ekonomisk uppföljning/underlag för bokslut

De underlag för ekonomisk uppföljning som vi fått presenterade för oss utgörs i de allra flesta fall av en så kallad projektrapport. Projektrapporten är en rapport utskriven ur ekonomisystemet för en viss tidpunkt där intäkter och kostnader specificeras på kontonivå. Det finns i denna rapport ingen jämförelse med budget eller tidigare års utfall. Vi har i enstaka fall tagit del av underlag för bokslut där förlustriskbedömning görs av projektledare. I ett fall har vi även erhållit en jämförelse mellan budget och utfall.

Sammanställning över granskad formalia

Formalia	Korrekt	Bristfällig	Ej presenterats
Projektöverenskommelse	12	6 ¹	2
Avtal med finansiär	14		6
Uppfyllelse av projektkriterie	14	6 ²	
Godkännande Etikprövningsnämnden	7		5
Godkännande Läkemedelsverket	6		6

¹ Ej undertecknad av både verksamhetschef och projektledare
Innehåller ej budget

² Ej fastställd tidplan
Innehåller flertalet olika studier
Ej avgränsat syfte

lakttagelser och Rekommendationer

lakttagelse

Vid granskningen framkom att flera projekt inte uppfyller de uppställda kriterierna för projekt. De saknar i vissa fall avgränsningar beträffande syfte och i andra fall saknas avgränsningar beträffande tid. Anledningen till att de redovisas som projekt är att det ändå finns ett behov av särredovisning.

Rekommendation

Vi anser att SU bör arbeta för att hitta en lösning för de "projekt" som inte uppfyller definitionen av ett projekt men som ändå behöver särredovisas. Dessa "projekt" skall inte redovisas tillsammans med övriga projekt.

lakttagelse

Vid granskningen noterades att dokumenterade ekonomiska uppföljningar endast finns i ett fåtal fall.

Rekommendation

Vi rekommenderar SU att dokumentet *"Intyg över projektstatus bokslut"* blir en del av rutinen för ekonomisk uppföljning av externt finansierade projekt. Dokumentets innehåll bör enligt vår uppfattning utvecklas genom en mer detaljerad uppställning av projektbudget med en jämförelse mot faktiskt utfall. Kravet på kommentarer kring eventuell avvikelse och förlustrisk samt behov av uppdatering av budget bör även framgå i mallen. Projektledaren undertecknar uppföljningen samt intygar att samtliga till projektet hänförliga intäkter och kostnader har blivit bokförda på projektet. Vi anser att en implementering av dokumentet som en fast rutin bidrar till en mer enhetlig hantering av ekonomisk uppföljning av externt finansierade projekt. Utformningen av dokumentet bör ske med de interna riktlinjerna som utgångspunkt. Vidare rekommenderar vi att det av riktlinjen framgår hur ofta dokumenterade ekonomiska uppföljningar skall utföras.

lakttagelse

Vi noterade att den överenskommelse som skall upprättas innan projekt får läggas upp i vissa fall saknas och i andra fall är underlaget ofullständigt.

Rekommendation

För att säkerställa att en överenskommelse upprättas och att innehållet är fullständigt rekommenderar vi att rutiner införs för att säkerställa att överenskommelser upprättas och undertecknas före projektstart i enlighet med det skriftliga regelverket.

5.2 Granskning av redovisningen

För sex stycken slumpmässigt utvalda projekt har vi genomfört en djupare granskning. För dessa projekt har vi erhållit transaktionslistor ur ekonomisystemet fram till 2008-10-31. Vi har även för varje utvalt projekt efterfrågat dokumentet projektöverenskommelse, avtal med finansiär samt vid läkemedelsgranskning godkännande från Läkemiddelsverket/ Etikprövningsnämnden. Vår granskning har utgått från dokumentet "Riktlinjer och rutiner för externt och inomregionalt finansierad verksamhet som bedrivs i projektform vid SU", nedan kallat interna riktlinjer. Dokumentet preciserar vilka förutsättningar som skall vara uppfyllda för att få starta ett projekt samt rutiner för hantering av intäkter och kostnader i ett projekt.

För varje projekt har vi tagit del av det material som inkommit samt intervjuat projektkonomen eller projektledare, på så sätt har vi skapat oss en bild av projektet och hur hantering av projektet sker. En översiktlig analys av bokförda intäkter och kostnader har genomförts genom jämförelse mot budget och avtal med finansiär i tillämpliga fall. I de fall budget saknas har vi analyserat kostnadsstrukturen utefter den information vi erhållit av projektkonomen eller projektledare. Projektets redovisning har även granskats utifrån de interna riktlinjerna. Slutligen har vi genomfört en stickprovsmässig granskning där ett urval av bokförda kostnader stämts av mot relevanta underlag. Urvalet har inriktats på förtroendekänsliga

transaktioner så som manuella omföringar och rese- och representationskostnader.

5.2.1 Projekt nr 8336 Neuro projekt epilepsiforskning

Projektbeskrivning

Projektet är en sammanfattande benämning på ett flertal läkemedelsstudier som kontinuerligt bedrivs av en enskild forskare. Projektet består av flera delprojekt där varje finansiär har ett eget aktivitetsnummer. Hanteringen överensstämmer inte med de interna riktlinjerna.

Dokumentet "Projektöverenskommelse" som enligt interna riktlinjer skall finnas har inte presenterats för oss. Istället finns en överenskommelse för läkemedelsprovning som är signerad av verksamhetschef och ansvarig provare. I överenskommelsen finns en generell beskrivning över projektet och vilka kostnader som projektet skall bära. Det saknas budget för projektet vilket medför att det inte är möjligt att analysera bokförda kostnader och intäkter mot ursprunglig projektbudget.

Översiktlig analys av bokförda intäkter och kostnader

Intäkter

Vi har noterat att intäkter influtit från sex olika aktivitetsnummer. Vi har kunnat stämma av att avtal med dessa finansiärer finns.

Kostnader

I projektet har främst lönekostnader via lönesystemet Heroma bokförts. Kostnadsstrukturen överensstämmer väl med de kostnader som enligt överenskommelsen för läkemedelsprovning skall bäras av projektet.

För att fastställa att de personer som konterats på projektansvaret har en anknytning till projektet har en lista på dessa personer tagits fram. Utifrån listan har vi slumpmässigt valt ut två personer för att utreda deras roll i projektet. Enligt vår bedömning har båda personerna projekttillhörighet.

Enligt projektöverenskommelsen skall ett belopp som motsvarar 20 % av bokförda intäkter kostnadsföras i samband med delårs- och årsbokslut. Av de 20% som kostnadsföres avser 10 % lokalkostnader och 10 % overhead. Vid vår granskning har framkommit att hanteringen bedöms vara i enlighet med interna riktlinjer.

Övriga kostnader som belastat projektet är kostnader för patienter som inom ramen för studien fått behandling på Carlanderska Sjukhuset samt telefonkostnader. Dessa kostnader uppgår till ett litet belopp. Av vår granskning har inte framkommit några kostnader som inte anses ha projekttillhörighet.

5.2.2 Projekt nr 9043 SS Kir Projekt OMS

Projektbeskrivning

Av projektbeskrivningen framgår att syftet med projektet är att utveckla ett "Obesity Management System", ett program för att bedriva högspecialiserad obesitas-

vård. Projektets tidplan är från september 2006 till mars 2007, och är ett samarbete mellan verksamhetsområdena Medicin och Kirurgi. Finansiell samarbetspartner i projektet är GHP. Enligt avtalet med GHP skall 50 % av forskningsmedlen betalas ut vid projektstart, och 50% vid avslut. Totala medel enligt avtalet är 2 515 400 kr. Projektet bedöms uppfylla SU: s interna riktlinjer avseende definition av ett projekt.

I avtalet med GHP finns en detaljerad budget per arbetssteg uttryckt i arbetstimmar, budgeten är uppdelad mellan Medicin och Kirurgi. Blanketten "projektöverenskommelse" saknas och enligt projektkononom används istället budgeten som finns i avtalet med finansören.

Projektets tidplan enligt beskrivning sträckte sig fram till mars 2007, men har per 2008-10-31 fortfarande inte avslutats. Orsaken till förseningen är enligt SU ett missförstånd avseende en översättning av manualen. Manualen är emellertid vid tidpunkten för vår granskning färdigställd och projektet planeras nu att avslutas. En följd av förseningen är att den avslutande utbetalningen enligt avtalet ännu ej fullgjorts, och projektsaldo per 2008-10-31 är -1 343Tkr. Slutbetalningens storlek är enligt avtalet 1 258 Tkr vilket torde innebära en förlustrisk på ca 85 Tkr.

Översiktlig analys av bokförda intäkter och kostnader

Intäkter

Enligt avtal med GHP skulle SU erhålla 1 257 400 kr vid projektstart 2006. Vi har i vår granskning inte återfunnit ett sådant belopp i projektets räkenskaper. Det finns en manuell omföring på 803 178 kr per 2006-12-31. 803 178 kr är projektets negativa saldo per 2006-12-31. Justeringen går från två olika ansvarsnummer till projekt 9043. Bokföringsordern är utförd 2007-01-10. Orsaken till justeringen är enligt projektkonomen att projektmedlen från början hamnat på ett centralt ansvarsnummer. Vart resterande 454 222 kr tog vägen är oklart. Enligt projektkonomen låg beloppet förmodligen kvar på det centrala ansvarsnumret i bokslutet 2006-12-31 som en intäktspost.

Det finns inga intäkter bokförda i projektets redovisning under 2007 och 2008.

Kostnader

Bokförda kostnader består övervägande av lönekostnader bokade via lönesystemet Heroma vilket överensstämmer väl med kostnadsstrukturen enligt fastställd budget. Det finns inga overheadkostnader, lokalkostnader eller kostnader för medicinsk service och material. Nämnade kostnadsposter skall enligt interna riktlinjer finnas bokförda i projektet. Orsaken till att kostnaderna inte är bokförda i projektet är enligt projektkononom den mänskliga faktorn.

En manuell bokföringsorder om 550 000 kr avseende omföring av lönekostnader till projektet finns. Någon skriftlig förklaring har inte presenterats för oss vilket innebär att vi inte har kunnat verifiera att bokningen är korrekt men enligt projektledaren är detta lönekostnader som borde ha bokförts på projektet direkt.

För 2008 finns endast lönekostnader från Heroma avseende januari månad. Detta bedöms vara rimligt då projektet varit vilande under större delen av året.

5.2.3 Projekt nr 8894 SS T Projekt Transplantationsfond

Projektbeskrivning

Ansvarig för administrationen av projektnumret är biträdande verksamhetschef för transplantationsavdelningen. Transplantationsavdelningen har för närvarande 18 projektnummer. Några av dessa projektnummer är kopplade till en viss transplantationsläkare/forskare och bär dennes namn. Gemensamt för dessa forskare är att deras forskning drar till sig många finansiärer och inbringar mycket pengar, främst i samband med läkemedelsstudier. Samtliga av dessa projektnummer innehåller flertalet olika studier och startades för flera år sedan.

Enligt den biträdande verksamhetschefen för transplantationsavdelningen träffades för 10 år sedan en överenskommelse med dåvarande områdeschef och ekonomichef. Överenskommelsen gällde öppnandet av två projektnummer; 8894 Transplantationsfond och 8895 Gemensamt. På projekt 8894 Transplantationsfond hamnar 20% av prövararvodena från läkemedelsstudierna på transplantationsavdelningen. De medel som hamnar på kontot skall sedan enligt projektledaren användas för att delta på kongresser och utbildning. Medlen skall främst användas för utbildning av sköterskor och läkare som arbetar i de olika forskningsprojekten på transplantationsavdelningen som ej erhåller medel för utbildning inom ramen för de projekt de arbetar med.

Blanketten "Projektöverenskommelse" saknas likväl som budget. Detta innebär att det ej är möjligt att analysera bokförda kostnader mot ursprunglig budget. Projektet bedöms inte uppfylla SU:s definition av ett projekt då det inte har ett klart avgränsat syfte eller är avgränsat i tiden.

Vi har fått ta del av avtal med finansiärer för de projekt som transplantationsavdelningen har samt godkännande från Läkemedelsverket och Etikprövningsnämnden för de läkemedelsprövningar som bedrivs.

Översiktlig analys av intäkter och kostnader

Intäkter

I projektet bokförs 20% av erhållna prövararvodena för samtliga studier som genomförs inom transplantationsavdelningen. Tillvägagångssättet medför att vi inte kunnat stämma av bokförda intäkter mot något avtal med finansiär eller en fastställd budget. Vi har kunnat fastställa att det finns avtal med de finansiärer som intäkter influtit från. Det kan även konstateras att det ej framgår av avtalen som vi tagit del av hur intäkterna skall disponeras. Det framgår inte heller av avtalen hur ett eventuellt överskott skall hanteras.

Kostnader

I projektet kostnadsförs 10 % av bokförda intäkter som overheadkostnader, vilket överensstämmer med interna riktlinjer. Det finns inga kostnader för lokaler, medicinsk service och material. Enligt projektledaren har dessa kostnader belastat projekt 8895 Gemensamt istället. Av bokförda kostnader utgör ca 73 % rese- och utbildningskostnader. Kostnadsstrukturen överensstämmer väl med den information vi erhållit av projektledaren. För en transaktion i vårt stickprov avseende Lisebergs Restaurang på 10.000 kr framgår inte syftet med besöket. För övriga stickprov har inga noteringar framkommit vid granskningen.

5.2.4 Projekt nr 8966 SS LungAll Projekt Jan Hedner

Projektbeskrivning

Projektnumret är knutet till forskare Jan Hedner. Det startades 1998 och planeras att stängas 2009-12-31. Inom projektnumret bedrivs ett antal olika projekt som har samband med varann. När en del projekt avslutas startas nya som tar vid där det förra avslutades. Projektet bedöms ej uppfylla interna riktlinjers definition av ett projekt.

Blanketten "Projektöverenskommelse" finns daterad 2008. Budgeten enligt blanketten är på total nivå så det finns ingen budget per underprojekt. Därmed finns ingen möjlighet att göra ekonomisk uppföljning per underprojekt/finansiär.

Översiktlig analys av bokförda intäkter och kostnader

Intäkter

Vi har noterat intäkter från tre finansiärer, vi har fått ta del av avtal avseende en finansiär. För de två övriga finansiärerna har inga avtal presenterats för oss, vi har dock erhållit skriftliga förklaringar om vad intäkterna avser. Intäkterna från dessa finansiärer uppgår till ett mindre belopp.

Kostnader

Bokförda kostnader består till övervägande del av lönekostnader bokade via lönesystemet Heroma vilket överensstämmer väl med kostnadsstrukturen enligt fastställd budget för år 2008. Vi har erhållit en lista på de personer vars lön belastar projektet. Namnen på personerna enligt listan återfinns på projektöverenskommelsen där lönekostnaderna specificerats.

Det finns inga overheadkostnader, lokalkostnader eller kostnader för medicinsk service och material. Nämnade kostnadsposter skall enligt interna riktlinjer finnas bokförda i projektet. Enligt projektkonomen skall overheadkostnader bokas på bokförda intäkter men under 2008 finns inga bokförda intäkter vilket medför att overhead inte skall debiteras. För 2007 finns dock bokförda intäkter men inga overheadkostnader har bokförts.

I vårt stickprov från transaktionslistan ingick en manuell omföring till projektet. Omföringen på 103 000 kr har i projektet krediterats konto 5799, övrigt material och varor. Verifikationstexten är "ALF korrigerig 07". Enligt projektkonomen arbetar personal som har anknytning till projektet även i ett ALF-finansierat projekt som samma forskare driver. Korrigeringen hänförs enligt ekonomen till att lönefördelningen mellan de två projekten inte avspeglar verkligheten och att en

manuell justering var nödvändig. En skriftlig beskrivning har lämnats däremot har inte underlag som specificerar omföringen erhållits. Vi kan därför inte göra någon bedömning av ombokningens belopp eller huruvida omföringen är korrekt i förhållande till nedlagd tid. Vi anser dock att krediteringen borde ske mot ett personalrelaterat konto istället för mot material och varor.

För nedanstående stickprov har fakturaunderlag ej presenterats för oss.

Verifikation	Huvudtext	Belopp
27121		1.398,00

För övriga stickprov har inga noteringar framkommit vid granskningen.

5.2.5 Projekt nr 8008 Thorax projekt FoU-avdelning

Projektbeskrivning

Projektnumret bytte namn 2007-04-01 från Konnektorstudien till Thorax FoU-avdelningen. När Konnektorstudien avslutades fanns ett överskott. Avsikten med projektnumret är att alla externfinansierade projekt inom verksamhetsområdet skall avslutas mot detta projektnummer och att medlen skall finansiera annan forskning där extern finansiering inte finns. Framgent skall inga kostnader bokföras på projektnumret utan det skall endast ske överföringar från projektnumret till nya projekt som startar och som ej erhållit extern finansiering

Blanketten "Projektöverenskommelse" finns ej. Det saknas även budget för projektet vilket medför att det inte är möjligt att analysera bokförda kostnader och intäkter mot ursprunglig projektbudget. Projektet bedöms inte uppfylla de interna riktlinjernas definition av ett projekt.

Översiktlig analys av bokförda intäkter och kostnader

Intäkter

Ersättning har erhållits från St Judes och Ventractor. Båda ersättningarna avser den tidigare Konnektorstudien. Vi har fått ta del av avtal med båda finansierare.

Kostnader

Bokförda kostnader består av lönekostnader för en person bokförda via lönesystemet Heroma. Lönen avser en forskningssköterska som ej är anknuten till något specifikt projekt för närvarande och som verksamhetsområdet valt att kostnadsföra i projektet. Förutom lönekostnader finns overheadkostnader som uppgår till 10% av bokförda kostnader. Vår bedömning är att det är tveksamt om lönekostnaden är i linje med projektets syfte.

5.2.6 Projekt nr 8818 Internmedicin forskning

Projektbeskrivning

Projektnumret är knutet till en specifik forskare. Projektnumret startades 2000 och planeras att stängas 2010-12-31. Inom projektet bedrivs ett antal olika projekt. Enligt projektkonomen är det mycket svårt att hitta patienter till denna typ av forskning och de år projektet inte lyckas hitta några patienter har det legat vilande. För 2008 har en större intäkt influtit då studien är inne i en aktiv fas. Hanteringen av flera små projekt inom samma projektnummer medför att projektet ej bedöms uppfylla interna riktlinjers definition av ett projekt.

Vi har tagit del av dokumentet projektöverenskommelse som är korrekt signerad av både verksamhetschef och projektledare. Dokumentet innehåller även en projektbudget. Projektkonomen har upprättat en ekonomisk uppföljning där utfall ställs mot fastställd budget.

Översiktlig analys av bokförda intäkter och kostnader

Intäkter

Vi har noterat en större inbetalning bokförd under 2008. Vi har tagit del av avtal med aktuell finansiär samt fakturaunderlag. Intäkten bedöms vara rimlig i förhållande till avtalet.

Kostnader

Enligt projektöverenskommelse och budget skall projektet belastas med 25 % av lönekostnaderna för ansvarig forskare. Även lön till några andra personer skall bäras av projektet. Lönekostnader är den avsevärt största posten i budget som förutom lön även består av mindre kostnadsposter för telefon och liknande. Vid intervju med projektkonomen framkom att projektet även bär en del resekostnader. Anledningen är att de som arbetar med projektet deltar på olika kongresser och liknande för att öka intresset samt för att hitta patientgrupper. Enligt projektledaren är det av stor vikt för forskningen att ha kontakt med övriga forskningscentra i världen för utbyte av information och kunskap.

Bokförda kostnader överensstämmer väl med fastställd budget samt projektkonomens kommentarer. Kostnader för overhead finns bokförda i projektet, de uppgår till 10% av upparbetade kostnader och är därmed hanterade i enlighet med de interna riktlinjerna. Däremot har inte kostnader för lokaler, medicinsk service och material bokförts.

Vi har utifrån verifikationslistorna valt ut stickprov. Av utvalda stickprov har underlag presenterats för oss i samtliga fall utom ett. Enligt huvudtexten till denna verifikation avser kostnaden en temadag. Beloppet uppgår till 5 400 kr. Enligt projektledaren avser verifikationen en kostnad för konferens där sjuksköterskor från AK-mottagningen deltog. För övriga stickprov har inget noterats, bokförda kostnader bedöms ha projekttillhörighet.

6. Sammanfattande noteringar Skaraborgs sjukhus

6.1 Granskning av det interna kontrollsystemet

6.1.1 Arbete med anledning av tidigare revisionsrapport

I den revisionsrapport som lämnades i januari 2008 behandlades förhållanden kring de externa projekten under 2006. För detta år fanns inga skriftliga riktlinjer att förhålla sig till utan dessa kom under år 2007. För att förenkla hanteringen av projekt har även en blankett som skall användas vid uppläggning av projekt utvecklats liksom en mall för årlig avstämning av projekt. Vidare har, efter den första rapporten lämnades, en komplettering till riktlinjen för projekt tagits fram. I denna riktlinje, som kom i juli 2008, framgår att sjukhuset har ett internkontroll projekt som innebär att en kontroll utförs efter delårsboksluten i mars och augusti samt i samband med årsbokslutet. Vid denna kontroll granskas ett urval av projekt med avseende på att projektriktlinjerna efterlevs. Kontroll sker av att formalia finns på plats, stickprovskontroll av bokförda verifikationer, kontroll av att samtliga intäkter och kostnader har bokförts på projektet, att overheadkostnader påförts projektet samt att projektet avslutats i enlighet med tidsplan. Då kontrollverksamheten precis kommit igång är det för tidigt att utvärdera denna. Enligt redovisningschefen planeras dock att under kommande år genomföra kontrollerna enligt den nya instruktionen.

Under 2007 och 2008 har fokus legat på att sprida information kring definitionen samt hantering av projekt i verksamheten. Dessutom har en genomgång utförts av projekten med avseende på om de uppfyller projektkriterierna samt om projekten är avslutade. Som ett resultat av detta arbete har omfattningen av projekt minskat från ca 21 MSEK per 2006-12-31 till ca 10 MSEK per 2008-10-31

6.1.2. Kommentarer kring befintliga riktlinjer

Som en del av granskningen av det interna kontrollsystemet ingick att ta del av befintliga riktlinjer för projektredovisningen och lämna rekommendationer kring förbättringsförslag. Nedan finns de iakttagelser och rekommendationer som vår översiktliga genomgång av riktlinjerna föranledde.

Iakttagelse

Vi har noterat att det finns en riktlinje för projekthanteringen samt hjälpmallar för hanteringen av projekt vilket är bra ur ett intern kontroll perspektiv. Vi anser dock att det finns möjlighet att ytterligare stärka den interna kontrollen genom vissa kompletteringar samt förtydliganden av riktlinjerna och mallarna.

Rekommendationer

- Vi rekommenderar att förutsättningarna för att få lägga upp ett projekt tydliggörs. I instruktionen bör det framgå att blanketten "Underlag för upplägg av projekt" skall vara ifylld samt underskriven av projektledare och verksamhetschef innan ett projektnummer erhålls. Detta framgår enligt vår bedömning inte explicit av riktlinjen.

- Vi rekommenderar att verksamhetschefens ansvar förtydligas genom ett tillägg i riktlinjen där det framgår att verksamhetschefen skall besluta om samtliga projekt innan bindande dokument med uppdragsgivare upprättas. I riktlinjen finns en hänvisning till att rätten att teckna avtal följer av gällande delegationsordning men vi anser att tillägget skulle innebära ett förtydligande.
- Vi rekommenderar också att projektledarens ansvar förtydligas i riktlinjen. Det bör uttryckligen framgå att projektledaren är ansvarig för projektet vilket innefattar mer än den ekonomiska uppföljningen. Vidare bör innebörden av ansvaret för den ekonomiska uppföljningen specificeras. Det bör framgå att ansvaret innebär att avstämningar mot budget samt prognos utförs i samband med delårs- samt årsboksluten och att dessa dokumenteras i enlighet med blankett som finns bifogad till riktlinjen. Ekonomens roll är att biträda projektledaren i detta arbete. Det bör också framgå av riktlinjen att projektledaren är ansvarig för att underskrivna överenskommelser samt befintliga riktlinjer efterlevs.
- Vi rekommenderar att det framgår att när projekt avslutas skall de ekonomiska slutavräkningar, som projektledaren ansvarar för, presenteras för verksamhetschefen.
- För att stärka den interna kontrollen rekommenderar vi att de befintliga riktlinjerna kompletteras med uppgifter om hur och var de obligatoriska dokumenten skall arkiveras.

6.1.3 Resultat av genomförd granskning av formalia

Granskning av formalia har genomförts på 10 stycken projekt. Dokumentation av formalia har efterfrågats från sjukhuset och skickats till oss för granskning. Granskningen har inriktats på att säkerställa att dokumentationen finns tillgänglig och att den uppfyller de krav som ställs. Det material som efterfrågats har varit mallen för underlag för uppläggning av projekt samt en projektplan. Vi har även begärt in avtal med finansiär och i de fall utvalt projekt avser en läkemedelsprövning har vi eftersökt ett godkännande från Läkemedelsverket och Etikprövningsnämnden. Vidare har budget och ekonomiska uppföljningar efterfrågats för projekten.

Uppläggning av projekt samt projektplan

Dokumentet underlag för uppläggning av projekt saknas i ungefär hälften av de granskade projekten men i det flesta fallen finns en projektplan. De båda underlagen kompletterar varandra och ger till stora delar liknande information. Det är endast i ett projekt som inte något av underlagen har presenterats. Anledningen till att dokumentet saknas är att många projekt påbörjades innan de nya riktlinjerna började gälla. Vi noterade vidare att underskrift av projektledaren eller verksamhetschefen saknades i fyra fall.

Avtal med finansiär

Flera av projekten är finansierade av externa företag för läkemedelsprövning och ytterligare några driver studier finansierade av andra externa organisationer. I

dessa fall finns avtal med finansiären. För två projekt som baseras på donationer har avtal inte presenterats för oss.

Uppfyllelse av projektkriterier

Alla projekt förutom två uppfyller kriterierna för projekt. Dessa avser projekt som baseras på donationer och där en klar avgränsning i tiden saknas.

Läkemedelsprövning

För de projekt som avser läkemedelsprövningar måste ett godkännande från Läkemedelsverket och Regionala etikprövningsnämnden finnas. För alla läkemedelsprövningar i vårt stickprov har denna dokumentation erhållits.

Ekonomisk uppföljning/underlag för bokslut

De underlag för ekonomisk uppföljning som vi fått presenterade för oss utgörs i de allra flesta fall av en så kallad projektrapport. Projektrapporten är en rapport utskriven ur ekonomisystemet för en viss tidpunkt där intäkter och kostnader specificeras på kontonivå. Det finns i denna rapport ingen jämförelse med budget eller tidigare års utfall och det saknas kommentarer kring förväntat utfall eller eventuell förlustrisk i projekten.

Sammanställning över granskad formalia

Formalia	Korrekt	Bristfälligt	Ej presenterats
Uppläggning av projekt samt projektplan	5	4 ¹	1
Avtal med finansiär	8		2 ²
Uppfyllelse av projektkriterier	8	2 ³	
Godkännande läkemedelsverket	5		
Godkännande etikprövningsnämnden	5		

¹ Ej undertecknad av både projektledare och verksamhetschef eller motsvarande.

² Avtal med finansiär saknas

³ Projekt har ej en angiven avgränsning i tid

Iakttagelser och Rekommendationer

Iakttagelse

Vi har noterat att underlag för uppläggning av projekt i vissa fall är bristfälligt och i något fall saknas.

Rekommendation

Vi rekommenderar att rutiner införs för övervakning av att fullständiga och underskrivna underlag upprättas före projektstart. Underlaget bör alltid vara undertecknat av projektledare samt verksamhetschef. I de fall verksamhetschefen även är projektledare bör närmast överordnad chef skriva på.

lakttagelse

Vid granskningen noterades att dokumenterade ekonomiska uppföljningar endast finns i ett fåtal fall.

Rekommendation

Vi rekommenderar SkaS att den mall för projektredovisning som hänvisas till i riktlinjen för hantering av projekt och som skall upprättas i samband med bokslut blir en del av rutinen för ekonomisk uppföljning av externt finansierade projekt. Dokumentets innehåll bör enligt vår uppfattning utvecklas genom en mer detaljerad uppställning av projektbudget med en jämförelse mot faktiskt utfall. Kravet på kommentarer kring eventuell avvikelse och förlustrisk samt behov av uppdatering av budget bör även framgå i mallen. Vi anser att en implementering av dokumentet som en fast rutin bidrar till en mer enhetlig hantering av ekonomisk uppföljning av externt finansierade projekt. Vidare rekommenderar vi att det framgår av riktlinjerna att dokumenterade ekonomiska uppföljningar skall utföras och hur ofta uppföljningar skall utföras.

6.2 Granskning av redovisningen

För sjukhuset har två projekt valts ut för en fördjupad granskning. På samma sätt som för övriga projekt så har formalia såsom underlag för uppläggning av projekt, projektplan, godkännande från Läkemiddelsverket och Etiknämnden, avtal med finansiär tagits in. Materialet har analyserats för att se om projektet uppfyller kraven i de riktlinjer som finns för projekt.

En transaktionslista till och med 2008-10-31 har tagits in och intäkter och kostnader har stämts av mot budget och analyserats med avseende på rimlighet. Ett stickprov på ett antal poster per projekt har utförts och underlagen till dessa transaktioner har efterfrågats från sjukhuset. Granskning har utförts av att bokförda transaktioner är projektrelaterade.

Slutligen har samtal förts med de projektansvariga för att vi skall kunna få en bättre förståelse för projektet och hur arbetet med projektet ser ut samt för att diskutera kring vad som bokats på projektet.

6.2.1 Projekt nr 5163 Record. Läkemiddelsprövning mot venösa trombosser/embolier

Projektbeskrivning

Projektets uppdrag är att genomföra en prövning av ett läkemedel från företaget Bayer AB där syftet har varit att studera om dessa kan hindra venösa trombosser/embolier. Projektet skall pågå till och med 2009.

Projektet följer de riktlinjer för dokumentation som skall finnas för projekt. Samtliga dokument som efterfrågats har inkommit och projektet bedöms uppfylla kriterierna för ett projekt.

Avtalstiden stämmer inte med projekttiden vilket beror på att när prövningen är slut återstår en del analysarbete i projektet. Ett flertal avtal finns med finansiären och man har också fått godkännande från både Läkemiddelsverket och Regionala etikprövningsnämnden i Göteborg. Det finns en ekonomisk projektrapport och en

projektredovisning från 2007-10-31. Det som saknas i detta fall är kommentarer om resultatet och prognos för projektet.

Översiktlig analys av bokförda intäkter och kostnader

Intäkter

Bayer AB har gjort inbetalningar på 1 487 tkr under 2007 och inget under 2008. Totalt har projektet sedan 2006 fått in 2 066 tkr vilket är cirka 500 tkr mer än budgeterat. Både intäkter och kostnader har ökat i förhållande till projektbudgeten, som inte har uppdaterats. Ökningen beror på att man har lyckats rekrytera fler personer till studien än vad man först bedömde.

Kostnader

Den största kostnadsposten i projektet är löner som står för över 70 % av kostnaderna. Lönerna avser dels den person som sköter prövningen och dels de personer som deltagit i studien. En annan stor post är ortopediska tjänster. Dessa poster bedöms vara projektrelaterade.

Enligt projektplanen är en del i projektet att använda överskottet från projektet till utbildningsinsatser för att utveckla det medicinska omhändertagandet av patienterna. Ett stickprov om 15 transaktioner har gjorts och som helhet bedöms kostnaderna tillhöra projektet. För tre poster har vi dock ej kunnat styrka att dessa är projektrelaterade. Två poster avser arbetsplatsträff med julbord för sammanlagt 45 tkr och en post avser inköp av gardiner för 17 tkr. Vid granskningen finns ett underskott på 414 tkr i projektet men intäkter för redan utförd verksamhet förväntas komma.

Overheadkostnader påförs projektet med 10 % av redovisade kostnader enligt riktlinjerna.

6.2.2 Projekt nr 5210 AVA-Studien. Läkemedelsprövning mot Alzheimers

Projektbeskrivning

Projektet syfte är att genomföra en läkemedelsprövning av ett läkemedel från företaget GlaxoSmithKline AB mot Alzheimers och att genom denna kontinuerliga prövning ha en pågående kompetensutveckling för hela personalstyrkan. Projektet skall enligt planen avslutas först 2010.

Projektet lades upp innan de nya reglerna för projekt var klara, vilket förklarar varför underlag för uppläggning av projektet saknas. I övrigt så bedöms den nödvändiga dokumentationen finnas tillgänglig.

En relativt utförlig projektplan, underskriven av den projektansvarige, finns dock saknas en underskrift av verksamhetschefen. Avtal med finansiären finns liksom godkännande från Läkemedelsverket och Regionala etikprövningsnämnden i Göteborg. Redovisning i form av utdrag ur ekonomisystemet har erhållits men det saknas kommentarer angående utfall och prognos.

Översiktlig analys av bokförda intäkter och kostnader

Intäkter

GlaxoSmithKline har gjort inbetalningar på knappt 1 miljon kronor under 2007 och 2008. Dessa intäkter stämmer mot vad som har avtalats.

Kostnader

Under de två åren har endast 140 tkr förbrukats och återstående medel per 2008-12-31 är 845 tkr. Övriga personalkostnader står för en större del av kostnaderna 2007 medan laboratorieanalyser är den största posten 2008. Övriga personalkostnader består av utbildning i form av en kongress i Japan som en läkare och en sjuksköterska varit på. Kostnaderna för kongressen är en del i fortbildningen av personalen och bedöms vara projektrelaterade.

Overheadkostnader påförs projektet med 10 % av redovisade kostnader i enlighet med riktlinjerna. Dessa har bokförts per år 2007.

7. Sammanfattande noteringar Södra Älvsborgs sjukhus

7.1 Granskning av det interna kontrollsystemet

7.1.1 Kommentarer kring befintliga riktlinjer

På SÄS har man arbetat aktivt med att se över utestående projekt för att tillse att projekt avslutas enligt tidplan samt att tillse att endast projekt som uppfyller projektkriterierna finns i projektredovisningen. Detta arbete har resulterat i en betydande minskning av utestående projekt. Saldot per den 31 december 2006 uppgick till ca 5,7 MSEK och saldot per den 31 december 2008 uppgick till ca 1,5 MSEK.

Som en del av granskningen av det interna kontrollsystemet ingick att ta del av befintliga riktlinjer för projektredovisningen och lämna rekommendationer kring förbättringsförslag. Nedan finns de iakttagelser och rekommendationer som vår översiktliga genomgång av riktlinjerna föranledde.

Iakttagelse

SÄS tillämpar de riktlinjer som ekonomiavdelningen på regionkansliet presenterat samt vissa av SÄS specifikt framtagna ekonomi- och redovisningsriktlinjer. Efter som riktlinjerna är relativt allmänt hållna behöver dessa kompletteras med förtydligande för att en enhetlig hantering skall uppnås. Vår granskning av formalia visade att det i flera fall saknades erforderlig dokumentation vilket är en indikation på att riktlinjer och instruktioner bör förtydligas.

Rekommendation

- Vi rekommenderar att det tas fram en standardmall för upplägg av projekt och att det tydligt framgår av riktlinjerna att detta dokument är obligatoriskt. I dagsläget finns en mall för upplägg av nytt kostnadsställe men denna blankett saknar uppgifter som enligt vår bedömning bör finnas med då beslut fattas om projektet skall läggas upp. Till exempel bör uppgift om budget ingå och

projektledarens underskrift bör finnas med. Till den mall som finns i dag skall en projektbeskrivning bifogas om kostnadsstället avser ett projekt men enligt vår bedömning ökar överskådligheten och hanteringen förenklas om en standardmall med kortfattad information införs.

- Vi rekommenderar att projektledarens, verksamhetschefens och ekonomernas ansvar förtydligas. Det bör av riktlinjen klart framgå att projektledaren är ansvarig för projekten vilket inkluderar den ekonomiska uppföljningen samt efterlevnad av de riktlinjer som finns. Vidare bör framgå att inga bindande överenskommelser skall träffas innan verksamhetschefen beslutat om projektet. Vi anser vidare att då projekten avslutas skall en slutavräkning presenteras för verksamhetschefen. Ekonomens ansvar är att biträda projektledaren vid start, uppföljning samt avslut av projekt.
- I riktlinjen framgår att projekten skall bära sina kostnader och att kostnaderna så långt som möjligt skall direktföras till projektet. För att få en enhetlig hantering av redovisningen på projekten rekommenderar vi att det sker ett förtydligande av innebörden av detta. Till exempel bör man uttryckligen reglera hur overheadkostnader skall hanteras.
- Vi rekommenderar vidare att det av riktlinjen framgår hur ofta ekonomiska uppföljningar skall utföras.

7.1.2 Resultat av genomförd granskning av formalia

Granskning av formalia har genomförts på 10 stycken projekt. Dokumentation av formalia har efterfrågats från sjukhuset och skickats till oss för granskning. Granskningen har inriktats på att säkerställa att dokumentationen finns tillgänglig och att den uppfyller de krav som ställs. Det material som efterfrågats har varit blanketten för nyupplägg av kostnadsställe samt en projektbeskrivning. Vi har även begärt in avtal med finansiär och i de fall utvalt projekt avser en läkemedelsprövning har vi eftersökt ett godkännande från Läke-medelsverket och Etikprövningsnämnden. 5 projekt avser läkemedelsprövningar. Vidare har budget och en ekonomiska uppföljningen efterfrågats för projekten.

Nyupplägg av kostnadsställe samt projektbeskrivning

Det är endast för ett projekt som blanketten nyupplägg av kostnadsställe har presenterats för oss. En förklaring till varför blanketten saknas i så många fall är att det inte tidigare har funnits något krav på att fylla i denna för att få lägga upp ett nytt projekt. I de fall en projektbeskrivning erhållits kan denna till viss del ersätta blanketten för nyupplägg av kostnadsställe. Projektbeskrivningen skall ge en bild av projektets löptid, vem som är ansvarig samt en beskrivning av projektet. För knappt hälften av projekten har detta dokument presenterats för oss men vissa brister har noterats i dokumenten. Exempelvis är den i vissa fall inte underskriven av projektledaren, projektperiod saknas och beskrivningen av projektet är mycket kortfattad.

Avtal med finansiär

För ungefär hälften av projekten har avtal med finansiär presenterats för oss. De flesta avtalen avser läkemedelsprövningar. Det finns även ett avtal som grundar sig på stiftelsemedel.

Uppfyllelse av projektkriterier

I ett par projekt finns ett antal delprojekt som finansieras via huvudprojektet. För dessa projekt anses inte projektkriteriet vara helt uppfyllt då ett avgränsat syfte och en avgränsning i tid saknas. När det finns underprojekt medför detta att spårbarheten minskar och i många fall försvåras kontroll och uppföljning av delprojektet.

Läkemedelsprövning

De projekt som innefattar läkemedelsprövning måste ha godkännande från Läkemedelsverket och Regionala etikprövningsnämnden. För ett projekt har inte godkännande från Regionala etikprövningsnämnden presenterats och för ett annat har varken godkännandet från Läkemedelsverket eller Regionala etikprövningsnämnden presenterats.

Ekonomisk uppföljning/underlag för bokslut

Den ekonomiska rapportering vi mottagit består av projektrapporter utskrivna ur ekonomisystemet. Det finns även en mall för projektredovisning som skall fyllas i varje år. Mallen är i stort sett en sammanfattning av projektrapporten samt innehåller lite grundläggande information om projektet. Dock saknas kommentarer kring den ekonomiska uppföljningen samt prognos för projektet. Att budget dessutom saknas försvårar granskningen av ekonomin som istället måste bedömas utifrån rimlighet.

Sammanställning över granskad formalia

Formalia	Korrekt	Bristfälligt	Ej presenterats
Uppläggning samt projektbeskrivning	2	2 ¹	6
Avtal med finansiär	6		4
Uppfyllelse av projektkriterier	7	3 ²	
Godkännande läkemedelsverket	4		1
Godkännande etikprövningsnämnden	3		2

¹ Ej undertecknad av projektledare.

² I projekten ingår ett antal delprojekt. Ej angivet tidsperiod för projektet.

Iakttagelser och Rekommendationer

Iakttagelse

Vi noterade att det underlag som skall finnas på plats innan ett projekt läggs upp saknas helt i flera fall och är ofullständigt i vissa fall.

Rekommendation

För att säkerställa att dokumentation upprättas och att innehållet är fullständigt rekommenderar vi att rutiner införs för att säkerställa att dokument upprättas och undertecknas före projektstart. Krav på att dokumentation skall finnas bör explicit framgå av sjukhusets riktlinjer för projektredovisning.

Iakttagelse

Vid granskningen noterades att dokumenterade ekonomiska uppföljningar endast finns i ett fåtal fall.

Rekommendation

Vi rekommenderar SÅS att utveckla en mall för uppföljning av projektredovisningen som blir en del av rutinen för ekonomisk uppföljning av externt finansierade projekt. Dokumentet bör enligt vår uppfattning innehålla en uppställning av projektbudget med en jämförelse mot faktiskt utfall. Kravet på kommentarer kring eventuell avvikelse och förlustrisk samt behov av uppdatering av budget bör även framgå i mallen. Projektledaren undertecknar uppföljningen samt intygar att samtliga till projektet hänförliga intäkter och kostnader har blivit bokförda på projektet. Vi anser att en implementering av dokumentet som en fast rutin bidrar till en mer enhetlig hantering av ekonomisk uppföljning av externt finansierade projekt.

Vidare rekommenderar vi att det i riktlinjen framgår att dokumenterade ekonomiska uppföljningar skall utföras och hur ofta uppföljningar skall utföras.

7.2 Granskning av redovisningen

För sjukhuset har två projekt valts ut för fördjupad granskning. På samma sätt som för övriga projekt så har formalia samlats in gällande projektplan, godkännande, redovisning med mera. Materialet har analyserats för att se om projektet uppfyller riktlinjerna som finns för projekt.

Både intäkter och kostnader har stämts av mot budget och analyserats med avseende på rimlighet. Ett stickprov på ett antal poster per projekt har utförts och underlagen till dessa transaktioner har efterfrågats från sjukhuset. Granskning har utförts av att bokförda transaktioner är projektrelaterade.

Slutligen har intervjuer skett med projektansvarig angående projektet som helhet, hur de arbetar med det och den interna kontrollen. Även frågor som kvarstått från delar av granskningen har fått kommenteras.

7.2.1 Projekt nr 3272-79761 Utveckling ögonklinik. Förmedling av medel för forskning om ögonsjukdomar.

Projektbeskrivning

Projektet tar emot pengar från Walter Andersson Stiftelse för vetenskaplig forskning samt Greta Andersson Stiftelse för vetenskaplig forskning och fördelar till olika personer som vill driva projekt om ögonsjukdomar. Projektet "Utveckling ögonklinik" är ett gammalt projekt som egentligen bara fördelar ut pengar från stiftelserna till de sökande och har i egentlig mening inte något eget forsknings-

syfte. Projektet har ingen fast tidplan men det kommer att avslutas inom kort. Projektet anses inte uppfylla definitionen för ett projekt.

Blanketten för upplägg av projektet och projektbeskrivning saknas på grund av att det lades upp innan de nya riktlinjerna började gälla. Detta gör det svårt att få någon ingående bild av projektet. Finansieringen kommer från de två stiftelserna och sjukhuset fördelar endast pengarna till de sökande, utan någon direkt egen inblandning.

För varje delprojekt lämnas en projektredovisning till SÄS och i denna framgår i huvudsak vad pengarna används till och om något skall återredovisas. Pengarna kommer från stiftelserna som i sina stadgar har tydliga regler för rapportering. En djupare redogörelse skickas till stiftelserna utan SÄS inblandning.

Den ekonomiska uppföljningen består av rapporter ur ekonomisystemet och är inte kommenterad gällande utfall eller prognos.

Översiktlig analys av bokförda intäkter och kostnader

Intäkter

Intäkterna varierar beroende på hur mycket stiftelserna delar ut. För 2008 delades det ut 814 tkr. Överskottet var vid granskningen 724 tkr. Efter granskningen har en stor del av överskottet delats ut och projektet kommer att avslutas inom kort.

Kostnader

I stadgarna till stiftelserna finns, enligt uppgift, uppställda krav på de personer som skall bedöma vilka studier som skall tilldelas medel. Det finns därmed en grundläggande kontroll av att kostnaderna är förenliga med stiftarnas syfte.

Medel har delats ut till resor för utbildning, studier mm och det som inte har förbrukats återredovisas eller förs över till kommande år. Det är svårt att följa kostnaderna då de enskilda projekten inte har samma redovisningskrav som huvudprojektet. Ett stickprov på verifikationer har tagits. Alla granskade poster, bedöms tillhöra projektet. Däremot framgår ej syfte för reskostnader uppgående till 16 tkr varför vi inte kan uttala oss om dessa poster

7.2.2 Projekt nr 2055-79353 Studie Orm. Läkemedelsprövning mot övervikt

Projektbeskrivning

Läkemedelsprövning av en produkt från företaget Nordic management of Clinical Trials (NMCT) AB gällande viktnedgång för överviktiga. Projektet startade i slutet av 2005 och skulle avslutas 2007 men har blivit förlängt till och med 2008.

Underlag för uppläggning av projektet saknas då detta inte varit något krav. En projektbeskrivning finns med övergripande beskrivning av projektets innehåll. Avtal finns med finansiären och även här finns en projektbeskrivning. Godkännande från Läkemedelsverket och Regionala etikprövningsnämnden har inkommit. Projektet bedöms uppfylla definitionen av ett projekt.

Den ekonomiska uppföljningen finns i form av rapporter som i detta projekt är relativt detaljerade och som dessutom innehåller budget för respektive år.

Översiktlig analys av bokförda intäkter och kostnader

Intäkter

Intäkterna styrs av avtal med finansiären. De har varit högre än budget på grund av att projektet har förlängts. Vid granskningstidpunkten hade projektet ett stort överskott.

Kostnader

De största kostnaderna är löner och sociala avgifter för själva prövningen. Även dessa överstiger budgeten. Den näst största delen är hyra för lokalerna på 600 tkr som på grund av utrymmesbrist fick hyras av ett privat bolag. Budgeten var på 200 tkr. Hyreskostnaderna har kontrollerats mot underlag i det stickprov som togs och bedöms rimliga. Ett flertal lönekostnader har kontrollerats och underlag styrker att de personerna som lönen avser arbetar inom projektet. Program, för en utbildning på Läkemedelsakademin uppgående till 21 tkr, saknas varför vi ej kan uttala oss om utbildningen är projektrelaterad. Övriga poster som granskats bedöms vara projektrelaterade.

Göteborg 2009-02-19

Christina Selin

Hans Gavin